

СТАНОВИЩЕ

На доц. Драган Георгиев Немцов за дисертационния труд „Арттерапевтът като художник – съвременни концепции и практики“.

Автор: Десислава Иванова Денева

Научен ръководител: проф. д.изк. Петер Цанев

Представени материали:

1/ Ръкопис от 220 страници, от които 3 стр. библиография и 37 стр. приложение.

2/ Автореферат от 47 стр.

3/ Лична информация.

Дисертационният труд и другите представени материали съответстват на Закон за развитие на академическия състав в Република България и Правилника на НХА.

Тандемът. Дисертационният труд /ДТ/ е убедителен пример за ползотворно сътрудничество между научния ръководител и дисертанта. Без доказаната най-висока степен на квалификация на проф.Цанев в областта на психологията на изкуството, арттерапията и изкуствознанието, но и без многостранната педагогическа и художествено-професионалната дейност на Десислава, този ДТ нямаше да бъде осъществен.

Резултатът – една кратка тематична арттерапевтична енциклопедия.

Структурата на съдържанието на ДТ е обединена от заглавието. В него ясно са маркирани проблемът и предметът на научното изследване. Тяхната актуалност и значение са безспорни.

Разделите на ДТ са обозначени като части с главни теми и подтеми. Те са подредени според логиката на панорамния исторически подход. Например, в подтема 1.2. е направен исторически преглед на арттерапията, а в подтема 2.1.- исторически преглед на времето, в което живее Юнг. По-нататък изследването се фокусира върху възгледите на Карл Юнг /аналитична психология/ и Едмунд Хусерл /феноменология/. Успоредно с тях, в светлината на арттерапията, се представя творчеството на Луиз Буржоа и Алнулф Райнер.

Докато арттерапевтичните концепции, философски платформи и идеи са ясно формулирани в съответни подтеми, проблемите на арттерапевтичните практики са засегнати, по един или друг начин, на различни места в ДТ и минават през него като червена нишка. В част първа е направена обща характеристика на арттерапията като културно-образователен феномен. В следващите части са разгледани по-подробно изразните средства на визуалния образ /цветова система, пространство, символика и др./. В част шеста – Епилог е отделено специално внимание на личността на художника-арттерапевт. Това не е направено случайно. Десислава защитава убеждението си, че арттерапията трябва да бъде научно обоснована и творчески защитена. Тя умее да дискутира.

Интересен и научно ефективен е избраният метод, който е приложен в изследователския процес и в систематизирането на окончателния текст на ДТ. Този метод включва подбор и анализ на литературните и други източници, свързани с проблемите, целта и задачите на изследването. Тук Десислава разкрива своя интелект и професионализъм. Тя прави прецизен подбор на текстовете, които ще използва, кои от тях ще преразказва или коментира, кои - ще цитира. Арттерапията предоставя на изследователя изобилие от информация за многобройни и разнообразни концепции и практики, често непримирими едни към други. ДТ е наситен с препратки и цитати, до самия край на Епилог. Макар и белег на завидна осведоменост, те, в отделни случаи, затрудняват читателя да се ориентира по-добре в текста, особено когато се цитират нови имена, без да се посочват източниците /вж. Маслоу, стр.156/. Затова при евент. публикуване на ДТ, би трябвало да се приложат речник на понятията и регистър на имената.

Постижение на Десислава е образът на арттерапевта в ДТ. Той се изгражда постепенно, като се започне с общи щрихи от Древността и се стигне до детайлното му обрисване в наши дни; от шаманите и религиозните мисионери, до съвременните медиатори, въоразени със знанията за функциите на лявото и дясното полукълбо. От теоретическата-абстрактна представа за него, фигурата на арттерапевтът добива конкретни измерения чрез арттерапевтичните практики. В ДТ е дадено предимство на автoарттерапевтичния метод. Юнг изпитва първо върху себе си неговата ефективност /Червената книга/ и след това го предлага на пациентите си. Юнг предлага път за влизане в дълбините на човешката душа, където движеща сила е активното въображение, стимулирано от асоциативните връзки между обекти-пространство-ситуации на личностно и общочешко, космическо равнище, представени чрез знаци и символи в магическия кръг на манделата. Юнг ратува за хармония между съзнавано-несъзнавано. Дисхармонията им се проявява при трагични обществени катаклизми /войни, бездуховност/ или при психични разстройства на личността, вследствие преживяното в детството /Л.Буржоа/ или под въздействието на наркотици /А. Райнер/. Художниците, в случая, не са практикуващи арттерапевти. Те обаче са показателен пример за автoарттерапия. Творбите им разкриват собствения вътрешен, „невидим“ свят на авторите.

По стечение на обстоятелствата, през 1968 година, във Виена, присъствах на откриването на изложбата на Хундертвасер, съратник на Райнер. Хундертвасер шокира публиката, като се появи гол, заедно с два женски модела, в знак на протест срещу обезличаването на архитектурата, в ущърб на природната среда. Арттерапията прави същото- тя протестира срещу еснафския вкус, като показва наяве, разголва ревностно пазените, скрити пластове на човешката душа. Някои смятат, че това е много лесно и просто. Трябва само да разкриеш мислите и чувствата си в диалог с другите, поощряван от медиатора-арттерапевт. Десислава обаче разбира, че арттерапевтичните сесии са деликатна, сложна и непредсказуема сфера на човешкото общуване. За прилагането на арттерапевтични практики се изисква много знания, солидна професионална подготовка и пълна отдаденост на арттерапевтичната кауза.

Приносите. Приемам по принцип приносите ва дисертационния труд на Десислава Денева.

Заклучение. Целта на дисертационния труд е постигната, задачите - изпълнени, тезите й са доказани; изразена е ясна критическа позиция на автора. Илюстративният материал в Приложение е пряко свързан с темата и съдържанието на дисертационния труд.

Предлагам на членовете на почитаемото Научно жури да присъдят по достойнство на Десислава Иванова Денева образователната и научна степен „доктор“.

/доц.Д. Немцов/